

ואכל קשה למה לא פסק כרבנן דרק אחר הנוף ותימן ושאל להקל בד"נ וכו' ואין ז"ל ממש ע"ס. והקושיא שלו על דין הראשון ש"הר"מ דעיקרו בחור החמום וטופו לחור נקלט אף בנזק הא לרבנן אף בעיקרו אינו נקלט ע' בגמ' וע"ז תירץ שפיר דפסק להקל מחמת ספק נפשות. וראה בעיניך דבדין הראשון כתב הר"מ דנקלט ולא כתב שהורגו נהרג עליו דבאמת אין גוה"ד נהרג עליו בעבר והרגו דה"ל לגוה"ד ס"ג ג"כ ואינו נקלט רק מספק ע"כ אין גוה"ד נהרג עליו מ"ס דלמא אינו נקלט אף בעיקרו כרבנן ובדין השני בנזק נטף לחור החמום כ' הר"מ משיגיג לעיקרו נקלט וההורג נהרג עליו והיינו דכאן כ"ע סוברים דנקלט דלרבנן בודאי אוליגן בחר הנוף ולר"י גם כן א"כ ההורג נהרג עליו אם כן ד"ו דההורג לא קאי רק על דין השני אבל בדין הראשון אינו נהרג כיון דלרבנן דהלכתא כוותי' אינו נהרג גוה"ד. ולענין נקלט דאסור להורגו חושש לדעת ר"י ובדין השני דלרבנן קולט וההורג נהרג עליו וגם לר"י קולט פוסק דקולט. אך קשה כיון דלר"י הוא קולט רק לחומרא כמו שמואר בש"ס ובכה"ג בנזק נטף תוך החמום לר"י אין הורגין את גוה"ד בעבר והרגו למה לא חשש הר"מ לדעת ר"י ב"ס דלא יורגין את גוה"ד ודברי הכ"מ תמוהים דמחמת ס"ג להקל לא היה לה"מ לחייב את גוה"ד בד"ו ונ"ע. הכלל דדברי רבינו הר"מ תמוהים לפ"ד אי פסק כרבנן א"כ בדין ראשון דטופו לחור היחך פסק דנקלט אף בנזק היינו שדי נטף בחר עיקרו הא לרבנן אף בעיקרו אינו נקלט דסוברים דבחר נטף אולי' בע"מ ע' בגמ' אפי' לקולא וע"כ פוסק כר"י ור"י סובר בגמ' דלפעמים שדי נטף בחר עיקרו ולפעמים עיקרו בחר נטף הכל לחומרא דנקלט ולא יורגו אותו גוה"ד א"כ בדין הראשון בנזק לחור פוסק הר"מ שפיר דנקלט אף בנזק שדי נטף בחר העיקר והעיקר בפנים ומ"מ בודאי אם הורגו גוה"ד אינו נהרג עליו דס"ג להקל ולענין זה שדינן עיקרו בחר נטף דאינו נקלט אף בעיקר ואינו נהרג גוה"ד עליו ע"כ לא כ' הר"מ כאן דההורג נהרג עליו דס"ג לקולא אך בדין דטופו נטף תוך החמום ועיקרו בחור היחך כ' דאפי' בעיקר נהרג עליו דשדינן עיקרו בחר נטף הא ר"י ס"ל דרק לחומרא שדינן עיקרו בחר נטף נטף ולפעמים שדי נטף בחר עיקרו והיחך יורג גוה"ד אם הרג אותו אחרת הא נטף בחר עיקרו שדינן וס"ג להקל ול"מ בעיקרו דאין גוה"ד נהרג עליו [אלא] אף בנזק בפנים לא יורג כיון דלפעמים שדינן נטף בחר עיקרו ומה ש"ה הכ"מ דס"ג לקולא לענין גוה"ד הוא חומרא אך בדין ראשון לא כ' הר"מ שההורג וכו' אבל דין השני תמוה אם פוסק כר"י ואם כרבנן דין הראשון תמוה. ועיר מקלט שרובה רוחים אינה קולטת שאל' את דבריו ולא ששה דבריהם לדבריו והוא בגמ' דף "ע"ב ובר"מ פ"ו ומרש הזה גר' אפי' רוב רוחים בשונג ולא במזיד אינה קולטת דשהו דבריהם לדבריו דגם הוא שונג. וגר' ג"כ דל"ד רוב רוחים אלא אם נתרבו רוחים שברחו לכאן כיון דהם הרוב שוים דבריהם ואינו קולט וגר' דאם ה' מע"מ וע"י הרוח נשאל הרוח גר' דקולט אותו כיון דלא ה' הרוב קודם כנ"ל. וגר' ג"כ דאפי' היה רוב רוחים שנתכפר להם שחזרו במיתה כה"ג ודורים שם מ"מ אינו קולט דסתמא אמרי' רוב רוחים וכו' ע"כ בכ"ע אין קולטת ומבואר שם בגמרא ובר"מ דע"מ שאין בה זקנים אינה קולטת וכן בעגלה ערופה אין מודדין וכו' והעצם דבענין זקני העיר וליכא וכן כתב הר"מ כאן דעיר שאין בה זקנים אינה קולטת ואינו מבואר כמה זקנים לריך אי ב"ד של שלשה או ב"ד של כ"ג ועיין בתוס' סנהדרין דף י"ד דכתבו אף דוקנים מבואר שם היינו זקנים מן השוק מ"מ זקני העיר משמע מיוחדים עכ"פ אפשר בנ' סגי דזקנים משמע שנים ואין ב"ד שקול וכו' ובפ' שאחר וכו' ע"ע מבואר בר"מ מבואר דאין מודדין אלא לעיר שם בה בית דין של כ"ג וכו' ובש"ס דטובה אינו מבואר אלא שם ב"ד אפשר ג"כ בכלל ובאן סתם הר"מ כמה זקנים מעטב ול"ע ובעזה"י במלות ע"ע יבואר וע"י עוד בזה וע' בפ' מלות מלוה. והנה כל הרוחים גולין לעיר הלויים כמ"ס ורולא שגלה ושם בע"מ רמז בשננה גולה בעיר משכונה לשכונה ואינו יולא מהעיר וע' רש"י שפירש דמהעיר אינו ראוי ללכת מפני הרעיוה הראשונה וכן גר' מלשון הר"מ. וגר' דק"ל דכל עיר מקלט לא ה' תחום אחד מובלט בחור עיר אחרת של מקלט דאל"ה ה' יכול להלך דהולך בכל התחום כמבואר לקמן ותיקף מתחיל תחום השני ותחום קולט ע"כ גר' דהיו רחוקים זה מזה ולא היה הכללת תחומין ע' בספר יהושע נחשבים שם כל העיירות. אך א"י מי דחקו לזה הא מבואר שם דיליף מקרא דגולה משכונה לשכונה א"כ א"ל ללכת כי די לו משכונ' לשכונה. וע' בתוס' במכות ובזבחים דף ק"ז שכתבו דרולא שגלה לעיר מותר בכל העיר ובתחומה ואם גלה לשכונה באותה העיר אינו ראוי ללכת משכונה זו והיולא משכונה זו דינו כילא חור לתחום ע"מ ע"ס. ויותר טוב לו שגלה לעיר שילך בכל העיר ובתחום כמ"ס תוס' ע"כ פירש"י דאינו ראוי ללכת לעיר אחרת דק"ל דלא ה' הכללת תחומין בעיירות הללו וגם אפשר דגוה"כ הוא בעיר שברח שמה לריך לישב ובתחומה ולא ילא אפי' לע"מ אחר כמבואר במשנה וגם שמה וכו' ואפי' הלך לע"מ אחרת ה' דינו כיוולא מע"מ דלריך לישב בעיר הראשונה כ"ג. ומ"מ ל"ע ד"ו אם הלך לע"מ אחרת אם הותר דמו ולריך לע' בזה (ע' בהשמות). וכן לוי שהרג בעירו גולה לעיר אחרת דרשאי ללכת ברעיוה ראשונה כמו כל רוח ואם הרג חור למדינתו היינו חור לעירו וברח לעירו עירו קלטו זה דעת הר"מ. ומשמע שכן לוי שהרג בעירו ל"מ משכונה לשכונה רק לעיר אחרת אבל תחום' במכות ובזבחים כתבו דלכתחיל' גולין אותו לעיר אחרת ובדיעבד בני משכונה לשכונה. עוד כתבו דאף לכתחיל' סגי משכונה לשכונה אך טוב לו יותר דאם גולין אותו לעיר אחרת מהלך בה ובתחומה ובגלה לשכונה אינו ראוי ללכת מאותה שכונה לעולם ואם ילא דינו כדן היולא מן המקלט ע"ס. ומבואר בגמ' ובר"מ דבתחילה אחד שונג ואחד מויד מקדימין לעירי מקלט ובר"מ שולחין וכו' ומי שנתחייב גלות גולין אותו ומוסרין לו שני ת"ח וכו' וגוה"ד שהרגו קודם שנכנס לעיר מקלט חור לתחום או כשהחזירו אותו הן כהליכה הן בחזרה חור לתחום ע"מ פטור גוה"ד ולו אין משפט מות קאי על גוה"ד ע' בגמ' ופירש"י דבשונג פטור מגלות כי אין לגוה"ד שונג עליו אלא שאר ב"א חייבים עליו ואם

גוה"ד הרגו בחור ע"מ נהרג עליו. והנה גר' מלשון הר"מ ש"ה דקודם שנכנס או בחזרתו ע"ס השניים וכו' דפטור דוקא בדרך חור לע"מ אבל אם הוא בע"מ אפי' קודם שהב"ד דט חייב גוה"ד וכו' דכש"כ הוא קודם גמ"ד מלאחר גמ"ד כיון דלאחר גמ"ד וחייב גלות נקלט שאם הרגו גוה"ד בע"מ נהרג. קודם גמ"ד דאפשר אינו חייב גלות כלל בודאי נהרג עליו אם הרגו בע"מ כ"ג. והרולא שגלה א"י משם עד מיתה כה"ג כאשר יבואר לקמן בס"ד. ואסור ללכת משם אפי' לפ"ד אפי' כל ישראל לריבים לו כיוולא בן גרוי ואם ילא משם במזיד הותר דמו ורשות ביד גוה"ד להורגו וכל אדם ההורג אינו נהרג עליו כי כך גוה"כ וע' במשנה דמכות ד"ש גירסא דכ"א חייבים עליו אך הר"מ גרסא דאין חייבים עליו וע"ס על הגליון וע' בתויו"ט. ואם ילא בשונג כל ההורגו אפי' גוה"ד אם במזיד נהרג עליו ובשונג גולה ע' בש"ס דמכות: ולשון הר"מ אם ילא בשונג כל ההורגו גולה נקט בשונג ומומילא משמע במזיד נהרג. הכלל הוא ככל אדם. ואם הורגו בחור תחום מקלט נהרג עליו כ"ה לשון הר"מ והיינו במזיד והר"מ פסע נקט שונג דגולה ומשמע במזיד נהרג ופטע נקט נהרג ומומילא נשמע דבשונג גולה ואין דקדוק בזה לפעמים נקט כך ולפעמים כך ואם נקלט בספק כמ"ס לעיל באילן בנזק לחור או לפנים וילא משם במזיד ס"ג להקל ובודאי אין רשות ביד גוה"ד דלמא לא נקלט ולא ילא מן המקלט אלא כמו שלא נכנס כלל ואין לו רשות רק אם הרגו אין גוה"ד נהרג עליו ממ"מ אם לא נקלט אין חייב גוה"ד ואם נקלט וילא יס לו אפי' רשות ואם אדם אחר הרגו ג"כ אינו נהרג דלמא נקלט ואם ילא אין חייב אדם אחר ג"כ והו"ל ס"ג לקולא. ואם ילא בשונג גוה"ד אינו נהרג עליו דלמא לא נקלט ואינו נהרג. אבל אדם אחר נהרג עליו ממ"מ אם נקלט וילא בשונג נהרג עליו ואם לא נקלט ג"כ נהרג עליו אדם אחר כמ"ס. ודברי הר"מ גבי אילן ל"ע עכ"פ לדברי הכל מ"ס דפסק נקלט באיזה אופן דין כמ"ס. וכבר הבאתי לעיל דעיר שרובה רוחים או אין בה ב"ד אינה קולטת אינו מסופק אם הרולא בא לשם והי' שם ב"ד ולא ה' רוחים ואח"כ נכתב ה"ב או נתרבו הרוחים אם בטל המקלט ולריך לברוח למקום אחר ואם לא ברח והי' יכול לברוח הו"ל כיוולא מהמקלט במזיד דאין שום אדם נהרג עליו. או אפשר דוקא בתחילה אינו נקלט אבל אם נקלט ואח"כ נכתב א"ל ללכת משם. וגר' כיון דבש"ס מפיק מקרא בס' יהושע ודבר אל זקני העיר ושם בפ' ד' כתיב וגם וכו' ועמד פתח השער ודבר באזני זקני העיר את דבריו גר' דעיקר הקפ"ד בשע"ז הכרית' בפסח השער אבל אם קלטו ואח"כ נכתב מעטמ' הכלל א"ל ללכת ויש לו דין מקלט לזה כ"ג ומ"מ ל"ע עד יבוא ויורה לך לנו. וע' בס' אוה"ח על התורה ובס' פנים יפות בפ' מסעי שכתבו חילוק בין השם עיר מקלט ובין המ"ב עיר הלויים דבשם הערים אם נתרבו רוחים ואין להם מקום לדור נרחים הלויים מפניהם כי העיקר הם מפני הגליון ולא ללויים והמ"ב העיקר הם ללויים וגולים נרחים מפניהם ע"ס ומ"מ ל"ע דאינו מבואר זה. ורולא שמת בע"מ קוברי' אותו שם אפי' דלוי אינו נקבר שם דכתי' ולכל חיייתם לחיות נחמו וכו' מ"מ הרולא נקבר שם עד מות כה"ג ואחר מות כה"ג מוליכין עלמות הרולא משם לקברי' אבותיו. ואינו מבואר אם חייב הוא לפטע עלמותיו משם כי לא נתנו לקבור' רק לרולא קודם כפרה ולאחר שנתכפר במיתה הכהן מחייבים לפטע עלמותיו. או אפשר כיון שנקבר בהיחך אינו חייב לפטע רק דמבואר כמו בחיים שם אל עירו ה"ה לאח"מ יס לו כפרה במיתה הכהן מוליכין עלמות' לעירו אם רולא וכן מסתבר. ורולא שנגמר דינו לגלות ומת מוליכין ג"כ עלמותיו לע"מ וקבורים שם עד מות כה"ג וילפי' כ"ז מקראי ומבואר בר"מ פ"ז. ע' בסנהדרין דף ע"ב גבי זקן ממרא בר"כ במאי פליגי בפלוגתא דרבי ורבנן דהיינו רבי חומר ונחת נפש כו' ממון וכו' ופירש"י גבי נכתבין להרוג את זה והרג את זה וכו' ולי תפסו יורשי' דהרגו ממון דהורג וכו' לרבי מקודשת ולרבנן אינה מקודשת וכו' וע' בס' ע"א בק"א בא"ש בחגיגה דהקשה לשיטת רש"י דבקי"ל בדר"מ מהני תפיסה א"כ אף דפטרו הרולא מחמת קי"ל בדר"מ אם תפסו הו"ל ממון שלהם אף לרבנן וע' בקה"ת סו' ת"י שפילפל שם באריכו' בזה והי' אפשר בש"ס לומר דאפילו בפלוגת' דשני ברייתיה כאן במכות דף י' דבריי' אחת סוברת וכן ר"ה וכן פוסק הר"מ דגוה"ד שהרג את הרולא קודם שנכנס לע"מ פטור דולו אין משפט מות בגוה"ד הוא דכתי' ובריי' השני' סוברת דח"מ דולו וכו' מיירי ברולא. וגר' דלפי מאי שפסקין דולו וכו' בגוה"ד מיירי הותרה דוק' ממיתה פטרה אותו אבל ממון משלם ובאן לא שייך ח"מ שונגים וכו' דכאן אפי' במזיד פטור איך משלם ממון ליורשי' הנהרג להסוברי' דשייך בב"מ ע' בקה"ת שם להבריי' דסוברת דח"מ דולו וכו' ברולא מדבר הכתוב א"כ פטור ושייך שפיר ג"כ למ' לענין קידושין כמו שפירש"י אך חדא נקט והי' יכול לו' בכה"ג ג"כ. עכ"פ לרינא לפי מה שפסק' דפטור גוה"ד ממיתה עכ"פ לדברי הט"א מובא בקה"ת שם חייב ממון אף בלא תפיסה דאין כאן ח"מ שונגין וליכא מית' כלל אף במזיד ומתחלומין לא מליני דפטור' הותר' ואין להאריך ובאתי רק להזכיר. ועד מתי יושב הרולא בע"מ עד מות כהן גדול ואז אח"מ כה"ג שם לעירו והי' הוא ככל אדם וההורגו אפי' גוה"ד נהרג עליו ואחד כה"ג המשוש בשמן המסח' כמו בבית ראשון עד יאשי' המלך ואחד המרובה בבגדים כמו שהי' בבית שני ואחד משוש שעבר כגון שאירע פכול בכה"ג ביוה"כ ושימש אחר תחתיו ואחר כך ראשון חוזר לעבודתו והשני נקרא משוש שעבר כל אלו מחזירי' את הרולא במיתתו ורולא שנגמר דינו לגלות ואח"כ מת כה"ג קוד' שגלה אינו גול' ואם עד שלא נגמר דינו מת כה"ג ואח"כ מית כה"ג ואח"כ נגמר חזר במיתתו של שני שנגמר דינו בפניו. ואנשי' לן בש"ס אם ה' ג' כהנים כנ"ל ללכת משם טלס הוא חור או אף במיתה אחר מהם ולא אפשיע' ופשיט' דאסור אם נלכת משם קודם מיתה כולס דם' כפר' [להחמיר] וגם ההורגו אם ילא במיתה א' מהם אינו נהרג דה"ל ס"ג. ובמ"ל שהקשה על הר"מ דלא הביא זה ואם נגמ"ד בלא כה"ג אינו יולא משם לעולם וכן ההורג כ"ג ולא היה שם כה"ג אחר וכן כה"ג ההורג דאין שם כה"ג אינו יולא משם לעולם וכל אלו הטעם דאין לו